

Handläggare
Kristina Björkegren Linder
Telefon: 08-508 33 890

Till
Utbildningsnämnden
2013-08-22

Det svenska medborgarskapet

Svar på remiss från kommunstyrelsen av betänkandet ”Det svenska medborgarskapet” SOU 2013:29 (Dnr. 001-1091/2013)

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande:

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Anders Carstorp
Utbildningsdirektör

Monica Söderman
Stabschef

Sammanfattning

Regeringen beslutade i januari 2012 att uppdra åt en särskild utredare att klarlägga och lämna förslag om vissa medborgarskapsfrågor. Redovisningen av utredningens överväganden och förslag rör sig inom områdena:
det svenska medborgarskapets betydelse, medborgarskaps-ceremonier, erhållande av så kallad språkbonus samt ökade möjligheter till svenskt medborgarskap för barn och unga.

Förvaltningen anser att utredningens förslag är bra. Betänkandet lägger särskilt fokus på barnperspektivet och förslag som syftar till att stärka rätten till svenskt medborgarskap med betoning på barnets samhörighet med Sverige.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts inom förvaltningens ledningsstab.

Bakgrund/Ärendet

Regeringen beslutade i januari 2012 att uppdra åt en särskild utredare att klarlägga och lämna förslag om vissa medborgarskapsfrågor. Utredningens huvudsakliga överväganden och förslag kan delas in i fyra övergripande områden:

- det svenska medborgarskapets betydelse,
- medborgarskapsцерemonier för nya svenska medborgare,
- ökade möjligheter till svenskt medborgarskap för barn och unga, och
- en möjlighet till svenskt medborgarskap efter kortare tid för den som behärskar det svenska språket (språkbonus).

Utredningens förslag innebär i stora drag att betydelsen av samhörighet med Sverige förtydligas och förstärks när det gäller frågan om svenskt medborgarskap.

Ökade möjligheter till svenskt medborgarskap för barn och unga

Utredningen har haft i uppdrag att utreda varför så få av vårdnadshavarna till de barn som uppfyller villkoren för medborgarskap genom anmälningsförfarande utnyttjar den möjligheten. I uppdraget har ingått, att med utgångspunkt i FN:s barnkonvention, konventionen om begränsning av statslöshet och Europarådets arbete inom området, bedöma om rätten till medborgarskap för barn och unga även i övrigt bör stärkas. I detta har ingått en genomsyn av det starka genomslag som härstamningsprincipen har i reglerna om förvärv av svenskt medborgarskap samt hur mångfald och rörlighet påverkas av att härstamningsprincipen är huvudregel.

Svenskt medborgarskap ska alltid föras över från föräldrar till barn

Utredningen har gjort bedömningen att en följd av att härstamningsprincipen är huvudregel är att vissa barn som föds i Sverige inte blir svenska medborgare vid födelsen, trots att de kan förväntas växa upp i Sverige och förutses få en sådan samhörighet med landet att de bör vara svenska medborgare. I dag blir ett barn svensk medborgare vid födelsen om barnets mor är svensk medborgare. Så är inte

fallet om barnet föds utomlands och barnets föräldrar inte är gifta med varandra.

Enligt utredarens mening bör frågan om ett barns föräldrar är gifta med varandra inte ha någon betydelse när det gäller möjligheten att föra över svenskt medborgarskap till barnet. Därför föreslås att ett barn alltid ska förvärva svenskt medborgarskap vid födelsen, om en förälder till barnet är svensk medborgare.

Barn som föds i Sverige ska bli svenska medborgare
Ett barn som föds i Sverige blir i dag svensk medborgare vid födelsen endast om barnet har en förälder med svenskt medborgarskap. Ett barn som föds i Sverige men vars föräldrar inte är svenska medborgare förvärvar alltså inte svenskt medborgarskap automatiskt. Ett barn som föds i Sverige och som kan förväntas växa upp här, bör förvärva svenskt medborgarskap vid födelsen oavsett om barnets föräldrar är svenska medborgare. Redan den omständigheten att ett barn föds i Sverige talar starkt för att barnet kommer att växa upp här.

Utredaren föreslår därför att ett barn som föds i Sverige ska förvärva svenskt medborgarskap automatiskt vid födelsen, om en förälder till barnet dels är folkbokförd här i landet sedan fem år, dels har permanent uppehållstillstånd. Eftersom föräldrarna kan ansöka om befrielse från svenskt medborgarskap för barnet, anser utredningen, att risken är liten att ett barn växer upp med svenskt medborgarskap i strid med föräldrarnas önskemål.

Minskad hemvisttid för medborgarförvärv genom anmälan

Enligt gällande regler kan ett barn som har permanent uppehållstillstånd i Sverige förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan om barnet har hemvist här i landet sedan fem år eller, om barnet är statslöst, tre år. Utredningen ifrågasätter om de nu gällande hemvistkraven är ändamålsenliga. Barn som växer upp i Sverige kan i allmänhet efter en kortare tid än fem år förväntas ha en sådan samhörighet med landet att de bör kunna bli svenska medborgare. Nuvarande regler, och utredningens förslag om automatiskt förvärv av svenskt medborgarskap för barn som föds i Sverige, kan vidare medföra att barn kommer att ha mycket olika förutsättningar att bli svenska medborgare. Ett barn kommer att vara svensk

medborgare från födelsen även om barnet föds precis efter det att någon av barnets föräldrar uppfyller kraven för att barnet automatiskt ska förvärva medborgarskapet. Däremot kommer ett barn som fötts i Sverige kort innan föräldern uppfyllde kraven, som huvudregel behöva vänta fem år innan han eller hon kan bli medborgare genom anmälan. Detta kan, menar utredaren, framstå som särskilt otillfredsställande när det rör sig om skillnader mellan syskon i en familj.

Utredningen föreslår därför att hemvisttiden som i den aktuella situationen krävs för medborgarskapsförvärv genom anmälan ska minskas. För statslösa barn ska två års hemvist gälla, medan en hemvisttid om tre år ska krävas för andra.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har valt att ta ställning till de förslag som faller inom ramen för utbildningsnämndens verksamhetsområde. Förvaltningen anser att förslaget till ökade möjligheter till svenskt medborgarskap för barn och unga är bra. Medborgarskapet kan utgöra en viktig pusselbit i integrationsprocessen. Det har samtidigt ett rättsligt och symboliskt värde i att stärka samhörigheten med Sverige.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Beslutet justeras omedelbart.

Bilaga

Det svenska medborgarskapet, SOU 2013:29